

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

§. VII. Rationes objectæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74152](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74152)

Discipuli D. Th. asserunt, & Adversariis probandum incumbere, quòd, si DEUS prædeterminando movet, moveat ex necessitate.

Ad 3. Resp. Determinationem voluntatis aliam esse causalem, aliam formalem. Causalis est motio divina à solo DEO procedens, tantùm libera ut quo. Formalis est ipse actus voluntatis liber ut quod; & de hac loquitur S. D. quòd sit in hominis potestate. Ad 4. Resp. Mentem S. D. esse, quòd concursus causæ primæ determinetur per concursum causæ secundæ non activè [sic enim everteretur subordinatio causarum.] sed objectivè & specificativè: quia, cùm prævia motio pro suo termino immediato respiciat creatam operationem, ab illa quoque extrinsecè specificatur: & si operatio est supernaturalis, etiam prædeterminatio est talis; sin naturalis, etiam præmotio erit ordinis naturalis. Ad 5. Responso est eadem sicut ad 2. Neque enim prædeterminatio imponit fatalem necessitatem. Ad 6. minor, illum locum ab Advers. in suum favorem adduci, cùm ibidem S. D. disertè asserit, hanc ipsam determinationem, quæ se agentia libera determinant, in DEUM ut primum agens esse reducendum, quòd sine prævio influxu fieri non potest. Verba accipe: *Dicendum, quòd operatio illius agentis, qui per se agit, oportet, ut in primum agens sicut in causam reducat: quamvis enim huiusmodi entia per se agant, quia per propriam naturam, & NB. per proprium iudicium actus suos determinant, NB. non tamen a se habent, quòd agant, sed à primo agente, quòd eis esse & posse, NB. & agere conferat.* Hæc S. D.

§. VII.

Rationes objectivæ.

Objicies quòd. Prædeterminatio physica non relinquit locum divinis exhortationibus, quibus monemur declinare à malo, & facere bonum. Nam cuilibet exhortanti ad poenitentiam occurri poterit: Quid me mones ad poenitentiam, cùm ad hoc necessaria sit prædeterminatio, quam si haberem, utique poeniterem, nec tuâ admonitione indigerem? Rursus hæc ipsa prædeterminatio hominem inducit in desperationem; sic enim licebit discurrere: Aut sum prædefinitus & prædeterminatus ad finaliter perseverandum, aut non sum prædeterminatus? si sum, quicquid nunc mali egero, perseverabo & salvabor: si non sum, quicquid nunc boni egero, non perseverabo nec salvabor. Ergo prædeterminatio tanquam bonis moribus nociva merito est eliminanda.

Respond. Utrumque absurdum jam pridem à D. Augustino depulsum fuisse, nec aliam habere difficultatem, quam quæ priùs in secunda objectione fuit proposita & resoluta. Negatur igitur sequela: nam sicut in sententia Adversariorum non sunt frustraneæ adhortationes, quia, etsi sine positione in iis circumstantiis, in quibus me DEUS ab æterno consensurum vidit, nunquam operabor consensum, tamen hæc ipsæ forsitan sunt illæ circumstantiæ, in quibus me DEUS consensurum prævidit; sicque malè quispiam responderet: Fac ut ponar in iis circumstantiis, in quibus me DEUS benè acturum præ-

vidit; ita pariter in nostrâ doctrinâ non sunt frustraneæ adhortationes, quia forsitan, positus istis mediis adhortationum, DEUS hominem prædeterminare ab æterno decrevit.

Ad dilemma oppositum dico, illud in omni 29. Catholicorum sententiâ solvendum esse; & pridem à D. Augustino de bono persever. c. 17. solum fuisse, quemadmodum in tract. de DEO retulimus. Non igitur prædeterminatio potest aut debet esse causa desperationis, imò ipsa, ceu medium potentissimum nostræ salutis, sperari, peti, & precibus à DEO obtineri debet. In illo quoque dilemmate subsumptum semper est falsum: non enim, si es prædeterminatus ad perseverandum, quicquid boni, malive egeris, perseverabis; quia ipsum beneficium prædeterminativum perseverandi sic aliquando DEUS donat, ut velit ad illud per precedentia bona opera præveniri; & aliis iusto iudicio denegat, quia per mala opera sese illo indignos reddiderunt. Si ergò probabiliter es in statu gratiæ, bene spera, quia habes media sufficientia ad perseverandum, nec DEUS deserit sperantes in se. Time nihilominus, & si scas, vide ne cadas; quia nescis an post lapsum habiturus sis efficacem motionem ad respiscendum, quantumvis haud dubiè sis habiturus sufficientem: fuge verò tanquam à facie colubri peccatum, & si es in statu peccati, convola maturè ad remedium poenitentia; cùm tibi non constet, an non fortè hoc ipsum peccatum futurum sit ultimum, quo DEUS iustissimè offensus, tibi vitæ filium, antequam legitime poeniteris, abscindat.

Objicies quintò. Repugnat voluntati determinari à principio extrinsecò in suis liberis actibus: ergo nulla datur prædeterminatio physica: Antec. probatur. Omnis determinatio voluntatis ad liberam operationem debet esse vitalis, libera, & voluntaria: sed principium extrinsecum non est vitale, & liberum: ergo voluntas ad actum liberum à principio extrinsecò determinari non potest. Major videtur certa; quia nisi voluntas habeat vitalem & liberam determinationem ad operandum, etiam operatio ab ipsa vitaliter, liberè & voluntariè prodire non potest. Minor etiam probatur, & in primis quoad primum membrum: quia vitale agens in hoc differt à non vitali, quòd à seipso moveatur & determinetur ad agendum, sicque in seipso habeat suæ operationis principium. Ergo si determinatio procedat à principio extrinsecò, non potest esse vitalis.

Quoad secundum membrum sequitur ex priori; quia nisi principium sit vitale, non potest esse principium liberæ operationis; sed vitale non est, nisi sit intrinsecum: ergò nisi sit intrinsecum, non potest esse liberæ operationis principium.

Confirm. Determinatio libera debet esse in potestate voluntatis; atqui determinatio à principio extrinsecò, qualis est prædeterminatio, non est in potestate arbitrii, cùm nec acquiri, nec impediri possit à nobis: ergò.

Quoad tertium membrum probatur. Voluntarium est à principio intrinsecò cum cognitione, sed determinatio, quæ est à principio extrinsecò,

trinfeco, neque cognoscitur, neque à voluntate seu principio intrinfeco procedit. Ergò non est voluntaria.

Respond. neg. antec. ejusque probationem distingo primò. Omnis determinatio voluntatis formalis debet esse vitalis, voluntaria, libera concedo. Determinatio causalis, nego. Ergò voluntas non potest determinari à principio extrinfeco, determinatione formali, concedo; causalis, nego consequentiam. Secundò omnis determinatio voluntatis ad actum liberum debet esse vitalis, libera, voluntaria, vel formaliter & ut quod, vel causaliter & ut quod, nego; sed determinatio à principio extrinfeco non est vitalis &c. ut quod, concedo; ut quo, nego. Vel subdividuo; illa quæ provenit à principio creato, concedo; ab increato, nego min. & consequ. Ratio est, quòd quælibet determinatio vitalis & libera, etiam in esse vitalis & liberæ dependet essentialiter à causa prima & primo libero tanquam prima radice omnis vitalitatis ac libertatis, ideoque supponit causæ primæ determinationem, quæ in se virtualiter continet & effectivè tribuat ipsas perfectiones vitalitatis ac libertatis, sitque proinde libera & vitalis ut quo.

Hinc patet *responsio ad probationem Minoris*; & quidem ad primi membri probationem dist. antec. agens vitale à seipso determinatur, determinatione formali, dependente à determinatione causæ primæ, concedo: determinatione tam formali quàm causalis, & independenter à determinatione causæ prioris, nego antec. & consequ. Vel rursus distingo consequ. Ergò determinatio ab intrinfeco non potest esse vitalis, si illud principium sit creatum (hoc quippe uti non continet virtute, ita non tribuit libertatem) concedo: si increatum, quod suà virtute & causalitate se extendit ad omnes modos & differentias entis, nego consequ.

Ad secundi membri probationem dist. maj. nisi sit vitale, (subintellige ut quod) non potest esse principium proximum operationis vitalis, concedo: non potest esse remotum, nego. Ergò principium extrinfecum non potest esse principium operationis vitalis proximum, concedo: remotum, nego consequ. Rursus ad confirm. determinatio libera ut quod & formalis debet esse in potestate voluntatis, concedo; determinatio libera ut quo & causalis, nego.

Ad tertii membri probationem similiter Resp. voluntarium formale & ut quod, est à principio intrinfeco cum cognitione, concedo: voluntarium causale & ut quo, nego.

31. *Obijcies sextò.* Dependencia humana voluntatis à causa prima, necnon efficax DEI motio sufficienter salvatur per concursum morale; ergò nulla est necessitas ponendi præmotionem physicam. Antec. *quoad primam partem* probatur. Quamvis voluntas tantùm habeat influxum morale in potentias inferiores, tamen istæ concipiuntur habere sufficientem dependentiam à voluntate: ergò etiam vi moralis influxus creatura in suis actibus sufficienter dependet à DEO.

Quoad secundam partem probatur primò: Quia

tentationes voluntatem tantùm movent moraliter, & tamen homo absque gratia speciali non potest gravi tentationi resistere. *Secundò*: Er efficaciter intentione finis infallibiliter & necessariò sequitur electio mediè unicè necessarij, quamvis in multorum sententià intentio physicè non determinet ad electionem. *Tertio*: Visio beatifica necessitat ad amorem, nec tamen movet physicè. *Quartò*: Sæpe causa creata efficaciter movet; quamvis suaio tantùm sit causalitas moralis. Cur ergò DEUS suaione & tractione morali non possit efficaciter & infallibiliter movere voluntatem.

Respond. negando antecedens: & ad primæ partis probationem Disparitas est, quòd potentie inferiores habent morale subordinacionem & dependentiam à voluntate, quæ proinde per influxum morale commodè salvatur: Atqui creata operatio & libertas actualis seu physica perfectio & effectus dependet à causa prima etiam in esse physico, unde ulterius indiget influxu physico. Ad secundæ partis probationem Respond. ex dictis: quamvis poneretur motio moralis tantæ efficacitæ, ut semper infallibiliter inferret effectum, tamen esset insufficientis ad salvandam causalitatem causæ primæ: tum quia ab hac creata cuncta dependent in ordine & genere physico; tum quia causa prima est infinitæ efficacitæ, ac proinde requirit infallibilitatem intrinfecam & metaphysicam, qualis tamen moralis efficacitæ esse & dici non potest. Deinde ad primam probat. Respond. Illam impotentiam morale, quæ homo sine gratia speciali gravem tentationem superare non potest, non provenire ex sola efficacitæ tentationis, sed insuper ex debilitate nature lapsæ in suis potentis vulneratæ, ut docetur in Tract. de grat. unde ex hoc non probatur infallibilitas motionis moralis.

Nec dicas: etsi motio moralis absolutè esset fallibilis, non tamen esse fallibilem, quatenus est attemperata libero arbitrio in talibus circumstantiis, in quibus DEUS per scientiam mediæ prævidit, illud liberè cooperaturum. Nam & scientiam mediæ, cui hæc explicatio innascitur, in Tract. de DEO refutatam suppono. & istam attemperacionem, seu contrariam Augustinianæ & intrinfecæ efficacitæ gratiæ, quæ debet esse ex se invicta, insuperabilis, auferre duritiem cordis, facere de nolentibus volentes, sibi que humanam subijcere voluntatem, alibi retinendum locum erit.

Ad secundam Resp. Electionem mediæ necessarij habere intrinfecam connexionem cum efficaci intentione finis, ideoque ex natura rei ad istam consequi: at nullius objecti particularis bonitatis habet intrinfecam connexionem cum hominis voluntate; unde nec ista ullius objecti particularis propositione quæ est ipsa moralis motio) infallibiliter flecti potest.

Ad tertiam Resp. DEUM clarè vitium habere intrinfecam connexionem cum bono in communi, unde ad æquat totum hominis appetitum, nec locum indifferenti propositioni relinquit: hoc autem de aliis objectis dici non potest.

Ad quartam Resp. efficaciam suaionis non esse

nisi metaphoricè talem : nam propriè & simpliciter efficax non est, quod est simpliciter impedibile suoque effectum frustrari potest : sed omnis

suasio, quæ fit per propositionem alicujus objecti particularis, est talis : ergò.

ARTICULUS III.

An prædeterminatio tollat Libertatem?

SUMMARI A.

1. Exponitur necessitas absoluta & conditionalis.
2. Necessitas suppositionis non semper obest libertati.
3. Quid sit necessitas antecedens.
4. D. Anselmus nomine necessitatis antecedentis non intelligit omnem illam, quæ oritur ex suppositione antecedenti.
5. Sed quæ orta ex causis naturalibus non relinquit locum indifferentiæ.
6. Nostræ libertatis radix remota & proxima.
7. Concordia prædeterminationis cum libertate ex sententia D. Augustini. 8. Prosperi. 9. & Doctoris Angelici.
10. Et ex ratione ostenditur.
11. Solvitur objectio necessitatis antecedentis ex S. Anselmo.
12. Inimpeabilitas antecedentis non semper infert necessitatem.
13. Calvinus inepta illatio necessitatis ex inimpeabilitate divine causalitatis.
14. Prædeterminatio tollit indifferentiam potentialem non actualem.

S. I.

Explicatur necessitas antecedens.

Inter potissima argumenta, quibus physica prædeterminatio impugnatur, est illatio absurdi, quod illa posita tolleretur libertas arbitrii, & fatalis cujusdam necessitatis jugum creaturæ rationali imponeretur. Postquam igitur ex natura entis primi, ex intrinseca & essentiali dependentia causæ secundæ & effectûs creati à causa prima, tanquam à priori necessitatem physicæ prædeterminationis deduximus, illam cum arbitrii libertate concordare, & Adversariorum fundamentis occurrere, operæpretium erit. Pro quo

Notandum est primò. Necessitatem dividi in absolutam seu simpliciter, & in conditionalem, seu ex suppositione, & secundùm quid. Absoluta est, quæ oritur ex necessariâ habitudine extremorum ad invicem, uti necesse est hominem esse animal rationale, & totum esse majus sua parte. Conditionalis est quæ oritur ex suppositione alicujus tertii; sicut non est absolute necesse Socratem moveri, est tamen necesse illum moveri, ex suppositione quod currat. Prior necessitas Angelico Doctori est necessitas consequentis; posterior est necessitas consequentiæ.

Ex his prima, videlicet absoluta necessitas, semper præjudicat libertati, quia ubi est necessaria habitudo extremorum ad invicem, non relinquitur locus indeterminationi & indifferentiæ. Necessitas verò suppositionis non semper officit libertati, veluti ex DD. Augustini & Thomæ

Aquinat. doctrina clarè deducitur : nam ille in *Enchirid.* c. 103. inquit : *Nullus sit saluum, nisi quem DEUS voluerit.* Quem locum explanans Doctor Angel. 1. p. q. 19. a. 8. ad 1. dicit : *Per illud verbum Augustini intelligenda est necessitas in rebus volitis à DEO non absoluta, sed conditionalis : necesse est enim hanc conditionalem veram esse : Si DEUS hoc vult, necesse est hoc esse.* Similia habet in 1. dist. 47. a. 1. ad 2. Hujus ratio est : quod potest aliquid necessariò inferri & sequi ex suppositione, quæ sit causaliter vel formaliter libera, h. e. vel causativa ipsius : sed neutra suppositio tollit libertatem ; ergo necessitas ex suppositione non semper tollit libertatem. Major probatur : Ex suppositione, quod quis efficaciter intendat finem, necessariò sequitur electio medii unice necessarii, & tamen electio medii est libera, & potest esse meritoria. Item ex hypothesi, quod se homo liberè determinaverit ad cursum, sequitur necessariò, quod moveatur, & tamen liberè movetur : ex suppositione, quod DEUS aliquid sciat vel fieri velit, necesse est illud esse vel fieri, ut supr. ex S. D. vidimus ; & tamen fit aliquando contingenter & liberè. Ergò quod necessitas ex suppositione vel liberè causata non obstat libertati, libenter ab omnibus conceditur : quod suppositio libertatem causans eandem non impediatur, videtur æquè certum ; quia per quod aliquid ponitur & perficitur, per illud non destruitur ; sed suppositio, quæ causat libertatem, illam ponit & perficit : ergò non destruit.

Notandum secundò. Necessitatem, juxta communem doctrinam Theologorum desumptam è D. Anselmo in 1. 2. *Cur DEUS homo?* c. 18. dividi in *Antecedentem*, & *consequentem*, quarum illa admittit libertatem, non ista. Necessitas omnis, orta ex naturali connexionem causarum ac terminorum, est antecedens, ideoque contraria libertati : uti e contra omnis illa, quæ oritur ex suppositione alicujus effectûs impedibilis & consequentis liberam hominis determinationem, est consequens & innoxia libertati ; At verò, an necessitas proveniens ex aliqua suppositione inimpeabili & antecedente liberam nostræ voluntatis determinationem, hoc ipso sit necessitas antecedens, non ita liquet, affirmantibus scientiæ mediæ patronis, contradicentibus Thomistis, & Catholicis fautoribus prædeterminationum.

Quod atinet ad mentem D. Anselmi, is certè nomine necessitatis antecedentis non potuit intelligere omnem illam, quæ ortum trahit ex aliqua suppositione antecedente determinationem liberam voluntatis. ab eaque inimpeabili. Nam ipsæmet loc. cit. asserit, necessitatem, quæ oritur

ex